

พระเจ้าอยู่หัวฯ : องค์ต้นแบบการทำงานเพื่อประชาชน

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล
กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

จะเอาความคิดต่างชาติมาใช้ ต้องไม่มองข้ามของไทย

ลักษณะผู้นำที่เราสอนกันแบบฝรั่ง ก็ว่าต้องมี Vision มีอะไรต่างๆ วันนี้จะดึงน้องๆ ทั้งหลายกลับมาสนใจลักษณะผู้นำแบบไทย ๆ บ้าง

ตั้งแต่ที่ได้บรรยายผู้ว่าฯ CEO เตือนตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว เพราะเห็นหลักสูตรบรรยายโดยฝรั่งทั้งนั้น ก็บอกฝรั่งเขามาพูดอะไรฟังไว้ เพราะเราจะต้องสู้กับเขา ต้องเรียนรู้เขา แต่เวลานำเอาแนวความคิดหลักการเขามาใช้ในบ้านในเมืองของเรา ระมัดระวังให้จงหนัก เพราะบ้านเรากับบ้านเขาไม่เหมือนกัน คนไม่เหมือนกัน พื้นที่ไม่เหมือนกัน พื้นฐานจารีตประเพณีต่างๆ ไม่เหมือนกัน

เวลานี้จุดบดพร่อง ความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพราะเรานำเอาหลักการต่างประเทศมาใช้เร็วเกินไป เราพูดเรื่อง ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เราอยากจะเปลี่ยนอยากจะแปลง โดยบางครั้งเราลืมนึกไปว่าที่เราเป็นอยู่ขณะนี้มันมีอะไรดีๆ ไหม? มาถึงจะรื้อลูกเดียว อันนั้นต้องระวัง

จะใช้ปัญญา ต้องมีสติก่อน

ผมเรียนอยู่ฝรั่งเศส สิบกว่าขวบก็อยู่ต่างประเทศแล้ว กลับมาปี 2512 จำได้เลยวันแรกที่เข้าไปทำงานสภาพพัฒนาฯ ส่งไปนั่งในห้องประชุมเลย เราก็งงเป็นไก่ตาแตก เกิดมาไม่เคยรับราชการเลย ภาษาไทยก็ไม่ค่อยรู้เท่าไร นั่งฟัง ก็มีคนหนึ่งอายุมากแล้ว เสนอความคิดบ้างๆ บอๆ อะไรไม่รู้ หัวหน้ากองเราบอกว่า ความคิดอย่างนี้ผิด จึงถามว่าทำไมท่านไม่ค้ำหน้าหน้ากองบอกไม่ได้ ฟังไปก่อน ยิ่งฟังไปแก็เลอะเทอะมากขึ้นๆ เราก็สะกิดหัวหน้ากองเรื่อย เพราะเราถูกฝึกมาว่า ถ้าผิดต้องแย้งทันที หัวหน้าบอกอย่า ชัดไม่ได้ ถามทำไม มีเหตุผลหรือเปล่า ไม่มีเหตุผล ผิดหรือเปล่า? ผิด ชัดไม่ได้เพราะอะไร? เพราะเป็นรุ่นพี่ เราก็งง เอ๊ะ! ทำไมรุ่นพี่แล้วเราชัดไม่ได้เชียวหรือ? เผอิญตัวเองไม่ได้เป็นรุ่นไหนเลย เพราะไม่เคยเรียนเมืองไทย เลยปลอดภัยไม่มีรุ่น

ถามว่าผิดไหม? ตอบยาก มันเป็นประเพณีนิยม เรานับถือคนรุ่นพี่ ตามที่ท่านว่า ก็มีเหตุผล แต่ผมว่ากว่าจะชัดได้นี้ ต้องยก ปิง วัง ยมน่าน กว่าจะไปถึงแม่น้ำเจ้าพระยา มารยาทไทยเราไม่ทำให้คนเสียใจ เราไม่หักหน้ากัน ถามผิดไหม? ผมว่าพูดยาก แต่คิดว่าหลักสำคัญเราจะอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่ คงต้องยอมรับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ไม่ใช่ยอมอยู่ใต้อิทธิพล แต่ต้องยอมรับว่ามันเป็น โทษภัยในการทำงานที่สำคัญ

หลังจากนั้น ผมก็เรียนรู้ไปเรื่อยๆ จากคนรุ่นแรงแข็งกร้าว ยอมหักไม่ยอมงอ เอาสไตล์ฝรั่งมาทำงานอยู่พักใหญ่ ก็ได้สติว่ามันไม่ Work

ในเมืองไทย หัวแตกทุกที กลายเป็นเด็กก้าวร้าวทะเลาะ ไม่มีสัมมาคารวะ กล้าขัดผู้ใหญ่แม้กระทั่งในที่ประชุม ผมไม่ได้บอกว่าผิดหรือถูก

เวลานี้ กพร. มีหลักสูตรใหม่ เอาเด็กหนุ่มๆ สาวๆ มา ดูหน้าตา Bright ทั้งนั้นเลย คงหวังว่าจะเป็น Change Agent ส่งเข้ามาในที่ต่างๆ หมดไปรุ่นแล้ว รุ่น 2 ก็จะมาคุยกับผม ก็ดี แต่กลัวเหลือเกิน แทนที่จะไปเปลี่ยนเขา ส่งไปอยู่ที่ไหนอาจจะถูกระบบกลืนก็ได้ ไปพักเดียวหมดแรง สงสารเหมือนกัน บอกน้องอย่าไปหวังอะไรมาก

จากประสบการณ์ในชีวิต ผู้นำที่ดี ประการแรกสุดต้องมีปัญญา ต้องรู้จักใช้ปัญญา *ฝรั่งสอนใช้ปัญญาอย่างเดียว* แต่ผมว่าก่อนจะถึงปัญญา ถ้าแบบไทยๆ ต้องมีสติก่อน ช่วงไหนเราจะใช้สติแค่ไหน อย่าพล่ออะไรอย่างไรร ผมคิดว่าต้นแบบที่ดีที่สุดก็คือ พระเจ้าอยู่หัวฯ

พื้นฐานของพระองค์ พูดคำสามัญว่าประสุมิตที่ต่างประเทศ ศึกษาอยู่ต่างประเทศ ใช้ชีวิตเกือบทั้งหมดอยู่ในต่างประเทศ แต่พอกลับมา ลักษณะการบริหารการปกครองแผ่นดินของพระองค์ ดูเสมือนสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ อย่างน่าทึ่งที่สุด ไม่มีความขัดแย้งกลมกลืนกันไป

อาชีพ “รับราชการ”

ปี 2524 หลังจากผมรับราชการได้ 12 ปี รัฐบาลตั้งไปเป็น เลขานุการสำนักงาน กปร. ([สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ](#)) ตอนแรกเป็นหน่วยงานฝักอยู่สภาพัฒน์ฯ ผมทำหน้าที่เป็นเลขานุฯ ตั้งแต่ปี 2524 จนถึงปี 2542 ลาออกก่อนเกษียณอายุ 1

ปี เพราะรองจากผมคือ คุณมนูญ มุกข์ประดิษฐ์ อายุเท่ากัน ถ้าผมเกษียณอายุ 60 ปี เขาจะไม่ได้เป็นซี 11 เราเป็นแล้ว ให้เพื่อนเป็นปีหนึ่งจะเสียอะไร ผมก็ลาออก เราต้องรู้จักให้

วันหนึ่งไปจดทะเบียนมูลนิธิชัยพัฒนา พนักงานไม่ได้อ่านว่าใครเป็นคนยื่น ใครเป็นนายก (มูลนิธิชัยพัฒนานี้ อยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ ไม่ใช่ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพราะเป็นของพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นมูลนิธิเดียวกับพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงดำรงตำแหน่งเป็นนายกด้วยพระองค์เอง) ที่ผมไปจดทะเบียนมูลนิธิ ท่านก็มอบอำนาจให้ไป เจ้าหน้าที่ถามว่ามูลนิธินี้ของผมหรือเปล่า? ผมบอกเปล่า (ไม่กล้าบอกว่าใคร เดียวหาว่าไปเบ่ง) บอกนายกมอบอำนาจมาให้จดทะเบียน เขาก็ถามว่านายกอยู่ที่ไหน? ผมบอกอยู่อำเภอคูสิต เลขบ้านเท่าไร? ผมรู้ว่าวังหลวง เลขที่ 1 แต่สวนจิตรลดา เลขที่เท่าไร ถามใคร ก็ไม่มีใครตอบได้ (แต่เมื่อสัก 4-5 เดือนมานี้ อำเภอคูสิตแจ้งมาว่าเลขที่ 22 วันไปบรรยายรองผู้บังคับการตำรวจ ก็ถามว่ารู้ไหมสวนจิตรลดาเลขที่เท่าไร ไม่รู้ ก็เลยบอกว่า จำไว้เลขที่ 22 แล้วกำชับว่าอย่าไปแทงหยวนนะ เขาแทงกันทั้งรุ่นเลย แล้วซ้ำร้ายออกด้วย 22)

เจ้าหน้าที่ไล่ถามไปเรื่อย ถามว่านายกอาชีพอะไร ผมไม่รู้จะตอบว่าอย่างไร บอกว่าอาชีพพระเจ้าแผ่นดินก็กระไรอยู่ เพราะพระเจ้าแผ่นดินไม่ใช่อาชีพ เป็นฐานันดร ก็บอกไม่รู้อาชีพอะไร แต่เห็นท่าหลายอย่าง ไม่ใช่ชวน แต่มันตอบไม่ได้

เสร็จแล้วก็มาถามพระเจ้าอยู่หัวฯ เพราะรู้ว่าทรงมีพระอารมณ์ขัน ทูลว่าตอนเขาถามเลขบ้าน ข้าพระพุทธเจ้าตอบไม่ได้ “เออใช่ ฉันก็ไม่รู้ เหมือนกัน สวนจิตรถคาเบอร์อะไรก็ไม่รู้”

ที่น่าสนใจที่สุดคือ อาชีพอะไร? พระองค์ท่านรับสั่งทันทีทันใด “จำไว้นะ ใครถามว่าฉันอาชีพอะไร ให้ใส่ไปว่าทำราชการ” ซึ่งใหม่ ครับ พวกเราทั้งหมดนี้เป็น“ข้าราชการ” ทุกวันที่ปฏิบัติงาน ต้องเตือนสติ เราว่า “เราเป็นข้าแห่งองค์ราชา” คำว่า “ข้าราชการ” นี้ให้ความรู้สึกมีศักดิ์ศรีเกียรติยศ ยิ่งตำแหน่งผู้ว่าราชการ ว่าราชการแทนพระองค์ มากกว่าพวกผมที่อยู่สภาพพัฒนาฯ อีก ผมรับราชการ รับมาปฏิบัติเฉยๆ แม้ในระดับรองผู้ว่าราชการจังหวัด ก็เริ่มช่วยว่าราชการแทนพระองค์แล้ว

เพราะฉะนั้น จิตวิญญาณการรับราชการนี้สำคัญ บางทีเรา เผลอโผล่ทำผิด ลืมสถานะตัวเอง เวลาจะทำอะไรผิด สถานะจะเป็น เครื่อง Break ก็เล็ดตื้นหา เรารับราชการ เราว่าราชการแทน ทำผิดไม่ได้ เพราะตัวเราเป็นข้าพระองค์ ต้องปฏิบัติเยี่ยงพระองค์ด้วย ต้องเดินตามรอยเบื้องยุคลบาท

พระปฐมบรมราชโองการ และ Good Governance

วันแรกที่เสด็จฯ ขึ้นครองราชย์ ในฐานะผู้นำประเทศ ประมุขสูงสุด ทรงสัญญากับประชาชน ที่เรารู้จักภายใต้ชื่อ “พระปฐมบรมราชโองการ” มีอยู่ 2 ประโยค “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม” และที่แปลกคือวางเป้าหมายไว้เลย ทรงกำหนดคติกาและทรงกำหนดเป้าหมายด้วย “เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” มี Target Group ไว้เรียบร้อย

พอเข้ามาถวายงานปี 2524 ผมนั่งดู เนื้อชิ้นจริงๆ ประโยคแรก คำที่สำคัญที่สุดคือคำว่า “ธรรมมะ” เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมจริงๆ ธรรมมะนี่คือธรรมชาติ คือของธรรมดา คือเรื่องสามัญทั้งสิ้น ไม่ใช่เรื่องแปลกพิสดารซับซ้อนอะไร ทำไมต้องรอให้ฝรั่งมาพูดคำว่า “Good Governance” แล้ว เราจึงได้อบรมกันใหญ่เลย เริ่มทะเลาะกันก่อนด้วยการแปล แปลว่า “ธรรมรัฐ” ไม่ชอบใจ บางคนแปลว่า “สุภาพระสาทการณ์” สุดท้ายมาลงที่ “ธรรมภิบาล” ถ้าเราสังเกตว่า พอเขียน “ธรรมภิบาล” จะตามด้วยวงเล็บทุกครั้งไปว่า “Good Governance” แสดงว่าที่แปลกันมานั้น ไม่ค่อยรู้เรื่อง

ให้พูดใช้ศัพท์ง่าย ๆ ถ้าใช้ภาษาต่างประเทศ ให้แปลทันที

พระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงสอนว่าเวลาพูดอะไร พูดง่ายๆ ใช้ศัพท์ง่ายๆ หลีกเลี่ยงใช้ภาษาต่างประเทศ แต่ถ้าหลุดภาษาต่างประเทศออกมา ให้แปลทันที เพราะบางทีสื่อออกไปแล้วไม่รู้

ผมไปฟังอาจารย์มหาวิทยาลัยบรรยายแล้ว เวียนหัว “การพัฒนาต้องพัฒนาแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดบูรณาการความคิด เพื่อให้สันคาบแนวทางที่เป็นพลวัตรในบริบทสังคมไทย” คนอีสานฟังแล้วบอกว่า “เจ็บหัวหลาย”

ผมไปบรรยายให้พวกอีสานฟัง “พวกเฮา การพัฒนา พัฒนาแบบองค์รวมเด้อ” ชาวบ้านขกมือ “คือว่านิมนต์พระทั้งวัดบ่ องค์รวมนะ” ที่สื่อออกไปเราเข้าใจนะ Holistic แต่พอออกไปถึงประชาชน ทำไมต้ององค์ เดียวนี้องค์ความรู้ องค์อะไรเปราะไปหมด

ทศพิธราชธรรม

ท่านทั้งหลายที่เป็นข้าราชการ ต้องตามรอยพระเจ้าอยู่หัวฯ ต้องถามตัวเอง หลักธรรมะของพระเจ้าอยู่หัวฯ มีไหม? มีเยอะเลย ง่ายๆ ที่สุด “ทศพิธราชธรรม” มี 10 ข้อ อะไรบ้าง ถ้าเราไม่รู้มีอะไรบ้าง เราจะปฏิบัติได้อย่างไร เรามาไล่กันดู

เมื่อเริ่มถวายงานปี 2524 ก็เริ่มศึกษาพระเจ้าอยู่หัวฯ ว่าทรงทำองค์อย่างไรจึงเป็นที่รักเคารพศรัทธาของประชาชน

ข้อแรก ทาน้ำ คือ ให้

ง่ายๆ สั้นๆ มีความหมายยิ่งใหญ่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงสั่งสอนเราเยอะ จะมีคำว่า “ให้” แทรกอยู่ตลอดเวลา ทรงให้หมดทุกอย่าง อย่าไปนึกว่าต้องให้สแตงค์ หรืออะไร ไม่ใช่ ให้อะไรก็ได้ที่เป็นส่วนเกิน วันนี้ผมก็ให้วิชาการ ให้วิทยาทาน วิทยฐานะ ไม่มีอะไรเลยก็ให้ รอยยิ้ม ใครเดินเข้ามาหา เขายิ้มให้เขา

คำนี้แปลอีกอย่างหนึ่งว่า “ให้โดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน” ทรงรับสั่ง เขาบอกว่าเวียดนามแตก เขมรแตก แล้วไทยจะแตก แต่ Domino มหาหุคที่เมืองไทย ทำไมมาที่เมืองไทย Domino แตกเลย เราไม่แตก เพราะคนไทยยังให้กันอยู่ รับสั่งมาตั้งสิบๆ ปีแล้ว ณ ชายฝั่งทะเลที่นครราชสีมา รับสั่งว่าคนไทยเรายังให้กันอยู่ถึงได้รอดมาถึงทุกวันนี้ ให้โดยไม่หวังประโยชน์ เด็กกำลังตกน้ำอยู่ เราก็โดดไปช่วย มีเวลานึกคิดทันไหมว่าเด็กคนนี้จะทำบุญคุณผูกพันไว้ จะได้มาใช้บุญคุณเราตอนเขา

โตแล้ว ขึ้นมานั่งคิดอย่างนี้ จมน้ำตายไปแล้ว ไม่คิดหροก ทำก็ทำ ให้ก็ให้ ความหมายข้อแรกจะเป็นอย่างไร

ข้อที่ 2 คีล หรือ คีล้ง

เมื่อไปบรรยายผู้นำมุสลิมจาก 3 จังหวัด ถามว่าอิสลามมีคีล 5 ไหม? ตอนแรกนึกว่าคีล 5 นี้คือพุทธ มันไม่ใช่ ที่แท้คือพื้นฐานของมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ ไม่ใช่สัตว์ป่า มีที่ไหนสอนให้ฆ่ากัน มีที่ไหนสอนให้ขโมย สอนให้โกหก สอนให้ผิดลูกเมียเขา หรือสอนให้คิด ยาเสพติด ขโมยของตะวันออกกลางตัดมือเลย ผิดลูกผิดเมียเขาใช้ก่อน หินปาจนตาย ของเขาคีล 5 แรงกว่าเราหลายเท่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ แมลงตัวหนึ่งก็ไม่เคยฆ่า ผมเข้าไปถวายงาน นั่งสังเกตดู เคยมีทากเกาะ สมเด็จพระเทพฯ ดึงออกแล้ว ตกอยู่พระศอตัวหนึ่ง เข้าใจว่าหลุดจากคันไม้ ทรงดึงทากออก ให้ชะลอรด หยุดขบวน บอกขอลปล่อยตัวอีกยี่อก่อน ทรงให้ชีวิตตลอดเวลา คีล 5 นี้ สมบูรณ์ ไม่ผิดศีลสักข้อหนึ่ง

ถือคีลนี้ง่าย เราอยากให้ใครเขามาขโมย มาโกหก มาฆ่าเรา ใช้ ยาเสพติด มาลักขโมยลูกเมียเราไหม ก็ไม่อยาก ไม่อยากแล้วเราไปทำกับเขาทำไม อุปมา อุปมัย ถามตัวเองอย่างนี้

คีล 5 คลุมหมด บริษัท Enron โกงประชาชน แต่งบัญชี หุ่นไม่ดิ บอกว่าดี คนก็หลงซื้อกัน บริษัท Andersen มาตรวจ ก็ร่วมกับเขาไปด้วย ผิดคีลข้อไหน ผิดคีลข้อ “มุสา” เห็นไหม หลักไทย Apply ได้ลึกซึ้งยิ่งกว่าฝรั่ง ลงปฏิบัติได้หมด

ข้อที่ 3 บริจาค หรือ บริจาค

ทศพิชราชธรรม มี “ให้” อยู่ 2 ข้อ บริจาคก็ “ให้” ทานังก็ “ให้” ต่างกันที่ ทานัง ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน แต่บริจาค ให้แล้วหวังประโยชน์ตอบแทน คือสละของเด็กเพื่อประโยชน์ที่ใหญ่กว่า มานั่งนึกดู ไข่แล้ว ควักเงินคนละ 5 บาท 10 บาท บริจาคกันไป ได้โรงพยาบาลหลังใหญ่ 10 ล้าน 20 ล้าน ได้โรงเรียนหลังใหญ่ เราใช้ได้ ลูกหลานเราใช้ได้ คนไม่รู้จักเราก็ใช้ได้หมด ไปตลอดกาล ตรงกับที่พระเจ้าอยู่หัวรับสั่ง our loss is our gain เพราะตอนที่เรากวักเงินบริจาค เราเสีย เราขาดทุน แต่แล้วกำไรเราได้มามหาศาล

เรานับถือพุทธแบบติดกรอบ ตัวอย่าง ชายสามโบสถ์

ผมบวช 4 หน เมื่อจะบวชถวายพระเจ้าอยู่หัว ตอนพระชนม์มายุ 60 พรรษา ก็กังวล เพราะคนไทยมาเตือนหลายคนว่า เขาถือนะชาย 3 โบสถ์ เราก็ตงสย ครั้งที่ 1 ดี ครั้งที่ 2 ดี ทำไมครั้งที่ 3 ไม่ดี ทูลถาม สมเด็จพระสังฆราช ท่านบอกเข้าใจผิด ชาย 3 โบสถ์ที่เขาว่า หมายถึง 3 ศาสนา พอจะมีเมีย 4 คนก็แปลงเป็นมุสลิม จะจีบฝรั่งก็แปลงเป็นคริสต์ โบสถ์นั้น โบสถ์นี้ เปลี่ยนศาสนาไปเรื่อย คบไม่ได้

ตามพุทธประวัติ มีพระรูปหนึ่งบวชแล้วสึก 20 - 30 หน พอตันหน้านาสีกช่วยพ่อแม่ทำนา พอทำนาเก็บเกี่ยวเสร็จกลับมาบวชใหม่ บวชเข้าบวชออกอย่างนี้ 20 - 30 ครั้ง ตลอดอายุขัยท่าน ปฏิบัติหน้าที่ทั้งทางโลกทางธรรม เพราะฉะนั้น ที่เราเข้าใจกัน ไม่ใช่ บางอย่างเราพูดไป ก็

หลงๆ เหมือนกันเรานับถือพุทธแบบติดกรอบ ธรรมไม่สนใจ ไปงานไปวัด พอพระเริ่มสวดก็พนมมือ แต่ปากก็คุยไปเรื่อยๆ

ข้อที่ 4 อาชะ หรือ อาชวัง คือความซื่อสัตย์สุจริต

ต้องยอมรับว่าขณะนี้ กระทรวงทบวงกรมกองต่างๆ ไปถึงผู้บริหารท้องถิ่น อบต. อบจ. การทุจริตคอร์รัปชันมีมาก ยาที่จะรักษาคือ อาชะ หรือ อาชวัง คือความซื่อสัตย์สุจริต

เมื่อบรรยายให้ข้าราชการฟัง ผมพูดแรงๆ มากเลยว่า การกินการโกง การทุจริตคอร์รัปชัน กระทบต่อหน้าพระพักตร์ทุกครั้ง นึกออกไหม? บนแบงก์มีอะไร? เวลารับทรงจ้องเขม็งมาทุกใบ รับที่ท่านจ้องมาที แล้วอย่าลืม ธันวาคม 2546 ท่านแข่งเอาไว้แล้ว “ใครทุจริตแม้เพียงนิดเดียว ขอให้ม็อันเป็นไป” ท่านคิดดู โบนัสก็มีอันเป็นไป สองใบก็มีอันเป็นไป ท่านจ้องเขม็งมา อย่างนี้เอาไม่อยู่นะ ตอนนี้ได้ข่าวมา พอฟังบรรยายเสร็จ เขาไปตั้งเลขเวลาส่งมอบ กรุณาขอให้มิดชิดด้วย จะได้ทอดพระเนตรไม่เห็น บางคนหัวแหลมไปกว่านั้น กรุณาจ่ายเป็นดอลลาร์เล็กๆ คนโกงชะอย่าง ก็หาทางแก้ได้ไปได้อย่างเรื่อยๆ

ผมก็เป็นมนุษย์ปุถุชน มีกิเลสตัณหา เงินก็อยากได้นะเหมือนพวกท่าน พระเจ้าอยู่หัวฯ ก็ไม่ได้สอนให้ตัดกิเลสหมดเกลี้ยง สิ่งที่ปรารถนาของพระองค์ คือเราสามารถควบคุมกิเลสตัณหาให้อยู่ในกรอบของความพอดี “มัชฌิมาปฏิปทา” แต่เชื่อผมเถอะครับ เงินทองถ้าได้มาโดยมิชอบ มันบาป แล้วพอเกิดเรื่องเกิดราว ไม่ใช่เราประสบเคราะห์กรรมคนเดียว

ทั้งครอบครัว ลูกไปโรงเรียน เพื่อนชี้หน้าด่า “ลูกคนโกง” จะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน?

กินน้อย อยู่ลำบาก สุขภาพดี

ตัวเลขทางการยืนยันว่า 57 % ของคนที่เจ็บป่วย ไม่ได้เจ็บป่วยจากเชื้อโรคหรือไวรัส หากแต่เจ็บป่วยจากพฤติกรรมการกิน การอยู่ที่ดีเกินไป สมัยใหม่คนที่แสวงหาความสะดวกสบาย ชีวิตที่หรูหรา ฟุ่มเฟือย ล้วนแล้วแต่นำทางไปสู่ความหายนะทั้งสิ้น

โรคสังคม

เลี้ยงรุ่นมันมีกิจกรรมอย่างเดียวคือ กิน ๆ ๆ ไม่มีกิจกรรมอะไรที่มันเป็นประโยชน์เลย อยากฝากว่าลองงดเลี้ยงรุ่นสักครั้งหนึ่ง แล้วรวบรวมพลังไปทำอะไรสักอย่าง มันจะได้ประโยชน์มหาศาล

ผมไปนอนอยู่ในป่า 14 ปี ตอนที่มีการก่อการร้าย ผมขออาสาสมัครไป เป็นเลขามแม่ทัพทั้ง 4 ทักษะช่วงปี 17-18 ไม่ใช่เลขาคู่ อยู่ใน Office แต่ต้องวางแผนอยู่ในสนามรบ ตอนที่เรายากจน ลำบากที่สุด ร่างกายดีที่สุด พวกชาวไร่ชาวนาส่วนมากเป็นไหม? โคเรสเตอรอลขึ้น เขาออกแรงทั้งวัน จะเอาโคเรสเตอรอลที่ไหนมาเหลือ

ตอนบวช 2 ครั้งหลังได้พิสูจน์ด้วยตัวเอง ครั้งหลังบวชแบบผ้าป่าฉันมือเดียว นอนในป่าที่อาหารแย่มาก คือไม่อร่อยแต่ว่าบริสุทธิ์ไม่มีสารพิษ บวชไปได้ 7 - 10 วัน น้ำหนักลดฮวบ ๆ ไป 8 กิโล ต่อจากนั้นน้ำหนักคงที่ เดินตัวปลิว ไม่เคยง่วงนอน วันที่ 10 หมอมาวัดโคเรสเตอรอล ปรากฏว่า

น้ำตาลไม่มี โคเรสเตอรอลไม่มี ไตรกลีเซอไรด์ไม่มี ทั้งยาหมดเลย แปลกจริง? ตอนที่เราย่อยอย่างยากจนที่สุด มีผ้าอยู่ 4 ผืน กินมือเดียว ร่างกายกลับดีที่สุด เพราะฉะนั้น อยากจะแนะนำว่า รวยอย่างไรก็ให้อยู่อย่างคนจน กินอยู่แบบธรรมดาสามัญ

กินอยู่ง่ายๆ ไม่จำเป็นต้องแพง

ผมเรียนที่ฝรั่งเศส คนฝรั่งเศสไม่กิน ไม่ซื้อ ของแพงๆ ที่เราบ้าเห่อกัน ให้รวยเศรษฐียังไงเขาก็ซื้อของธรรมดาๆ ราคาถูก แต่ของมีคุณภาพ แต่ของเรามีคุณภาพ ไม่มีคุณภาพ เราเอาแพงไว้ก่อน ผมเคยแกล้งเอาไวน์จิลเลียน ใส่ในขวดมาร์โกให้กิน โอโห! สีเหมือนสีนกพิราบนะ เพราะอาจารย์สอนมาต้องบอกอย่างนั้น คมกลั่น ปึกก็ดีเหลือเกิน ถามว่า ปึกก็แปลว่าอะไร? ไม่รู้ อาจารย์เขาบอกมาอย่างนี้ พออมเสร็จ ต้องมีดมดิ่ม ดูด แก้วต้องจับอย่างนี้ รู้หรือเปล่าอยู่ฝรั่งเศสจับอย่างนี้มีแต่บ้อยเท่านั้น ไม่มีใครจับหรือก ผู้คิดจอมปลอม เขาสอนมา ผมกินตั้งแต่อยู่มาได้แล้ว เขาดื่มแบบสบายๆ ไม่ต้องมีพิธี ไม่ต้องไปเห่เขาหรือ เรากินอย่างไรก็กินอย่างนั้น อย่าให้มีปมด้อย กระเซด ๆ อร่อยกว่าอีก

คนดียังมีมาก แต่ถูกละเลย

อาชวังคือ ชื่อสัตย์ สุจริต ถ้าข้าราชการมีดีอยู่คนเดียว บ้านเมืองพังพินาศไปนานแล้ว คนดีมีอยู่มากแต่ไม่มีใครเห็น ผมไปต่างจังหวัด พวกนี้เขาเจ็บ คนดีที่ไม่มีใครคิดถึงมา แล้วคนดีมักจะหนี เห็นอะไรก็ถนัดมือไม่เอาแล้ว หนีเลย

คนดีหนีไปกับ Early Retire

เวลานี้ Early Retire มีคนคืออยู่ไหม? ชัดกับเจตนา Early Retire ว่าจะบริษัทยา ห้างร้าน คนดีกลับออกหมด เป็นเหตุการณ์ที่แปลกประหลาด เล่าให้ฟังด้วยความเศร้าใจ เราโชคคิดคนเห็นและได้รับรางวัล แต่ยังมีคนอีกจำนวนมากที่ไม่มีใคร Recognize

อาจมีมารผจญเพื่อทดสอบ

ตอนที่เรเสี่ยสละที่สุด รบในป่าสะพายปืนโคตรล่มลงไป เหมือนทหารเลย กลับโดนเพื่อนหมั่นไส้ ถูกเลื่อยขาเก้าอี้ หาว่าอยู่สภาพพัฒนาฯ ทะลึ่งลงไปในสนามรบ ถูกโจมตี รางวัลก็ไม่ได้ ผมได้รางวัลเมื่อเวลาล่วงมา 20 ปี และลืมไปแล้ว จึงขอให้จำไว้ว่าอย่าเสียกำลังใจระหว่างที่คุณทำความดี คุณจะไม่ได้รางวัล เขากำลังทดสอบคุณ อย่าไปหวังรางวัลเป็นอันขาด ตรงกันข้ามคุณจะได้โดนสารพัดนี้เลย ผมพูดจากประสบการณ์

พระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีขันติธรรมสูงสุด ทรงแบกแผ่นดินไว้ทั้งแผ่นดิน เรามั่นแค่กระพิกเดียวเท่านั้น แต่ขอให้ทำเถอะ เพราะมันมีความสุขในตอนท้ายของชีวิต คำอาชวะ อาชวัง ยึดให้มันเลย ชื่อสัตย์สุจริต

ข้อที่ 5 คือมีทวะ มีทวัง แปลว่า ความสุภาพ อ่อนโยน ถ่อมตน

พระเจ้าอยู่หัวฯ เวลาเสด็จฯ เยี่ยมราษฎร ขณะรับสั่งกับชาวบ้าน จะโน้มพระวรกายลงไปหา คุณเข้าประทับพับเพียบอยู่กลางแจ้ง พวกเราก็เห็นกันอยู่เสมอ ทรงสุภาพอ่อนโยน

ควรถ่อมตัว ไม่ใช่ใช้อิทธิฤทธิ์

บางครั้งผมเห็นข้าราชการ ผู้ใหญ่ นักการเมือง หรือใครก็แล้วแต่ เดินเข้าไปเยี่ยมชาวบ้าน ใช้อิทธิทธิ์กลางถนนเปิดไฟร้อบแว็บๆ ไล่คนเขามันน่าสังเวช พวกนี้เป็นโรคอัลไซเมอร์ไปไหนไม่ถูก ต้องเอารถแว็บๆ นำหน้าตลอด กินข้าวเที่ยงยังแว็บๆ ไปเลย กลับบ้านก็กลับไม่ถูก เลิกงานแล้วยังแว็บๆ กลับบ้าน ทำไม! ไม่เกรงใจนายจ้างเราบ้าง ก็ประชาชนนั่นแหละ

บางทีผมก็โดนนะ พอลงมาถึง ถามว่ารถตำรวจมารับใคร บอกมารับท่านไง จะแว็บๆ พาผมเข้าไปในหมู่บ้าน บ้าหรือเปล่า? เขาบอกรักษาความปลอดภัย ความปลอดภัยบ้าอะไร? เขาเลยรู้ว่าผมมา แทนที่จะไปเจียบๆ ผมหน้าชาทุกครั้งเวลามีรถนำ บางคนนั่งเครื่องบินก็ต้อง 11 A 11 B เท่านั้น ไม่ได้ที่นั่งตรงนั้น เป็นฟินเป็นไฟ เพื่อนๆ ผมบางคนเป็นรัฐมนตรี ผมบอกอยากนั่งตรงนี้หรือ เวลาเครื่องบินตกตายก่อนเลยนะ นั่งอยู่ข้างหลัง ยังได้ถอนหายใจได้อีก 2 เขือก คายช้ากว่าหน่อย

อำนาจกับความทุกข์เป็นของคู่กัน

ผมเคยเป็นข้าราชการซี 22 เพราะตอนนั้นผมเป็นทั้งเลขาธิการสภาพพัฒนาฯ และ กปร. 2 ตำแหน่ง ซี 11 + 11 ได้ 22 ผมถึงเข้าใจว่าอำนาจมันมาพร้อมกับความทุกข์ ผมร่วงหมดทั้งหัวเลย กลางวันประชุม

สภาพนั้นๆ ตอนนั้น คลุมกระจ่าง ทบวง กรมหมดเลยงบประมาณต้องผ่านสภาพนั้นๆ หมด กลางวันประชุมยังไม่พอ ฟีดเขาไม่หยุด หัวกระเป๋าก็ไปเซ็นต่อที่บ้าน กลางคืนฝันต่ออีก ขบเขี้ยวเขี้ยวฟัน เพื่อนๆ หมอฟันบอกทำไมฟันสึกหมดเลย นอนขบเขี้ยวเขี้ยวฟัน ผมร่วง

ยศตำแหน่งเป็นของชั่วคราว

พอเกษียณแล้ว ผมเริ่มงอกขึ้นมาใหม่ หน้าตึง ฟันไม่สึกอีกแล้ว เห็นสิ่งจะธรรมเลย ที่คุยโม้ว่าชี 22 ตอนนี้มีสักชีใหม่? บทเรียนเกิดขึ้นจากช่วงชีวิตของเรา มันพิสูจน์แล้วว่าเราก็กลับไปอยู่ที่เก่า เราไม่ได้เป็นอะไรเลย มันเป็นของปรุงแต่งมาเท่านั้น บอกพวกน้องๆ ว่า อย่าไปตะเกียกตะกายเป็นใหญ่เป็นโตเลย ชีสูงๆ มันทุกข์ทั้งนั้น เขาบอกว่าฟิล์มรสความทุกข์มาแล้วนี้ แต่ผมยังไม่เคย ขอลิ้มรสความทุกข์สักชนิดหนึ่งเถอะ อยากเตือนสักหน่อยว่า มันไม่ใช่ของที่มีความสุข

เป็นใหญ่ต้องเตรียมตัว เตรียมใจ

การเป็นใหญ่ต้องเตรียมตัวและเตรียมใจด้วย ผมไปไหนคนเดียวบ่อยครั้งที่จะมีคนติดตามไปด้วย นอกจากไปทำงานเป็นทีม ผมช่วยตัวเองตลอด ตั้งแต่รับราชการอยู่จนกระทั่งเกษียณ หัวกระเป๋าก็ไม่ต้องมีคนติดตาม ถ้ามีก็คนรถคนหนึ่ง ผ่านคง ผกค. ก็เอาปืนวางไว้กระบอกหนึ่งไว้คอยยิงตัวตาย ไม่ได้ไปสู้กับใคร จะไม่ยอมโดนจับเป็นเฉลย ตอนนั้นตั้งปณิธานไว้ว่าถูกลูกจับเมื่อไหร่จะยิงตัวตายเมื่อนั้น เขาหาว่าบ้า

พระเดชอยู่ที่ตำแหน่ง พระคุณอยู่ที่ตัวเรา

คำที่เขาชอบพูดกันพระเดชกับพระคุณ เมื่อมานั่งไตร่ตรองดู พระเดชพระคุณคืออะไร? ก็เลยมาจำแนกว่า ความจริงพระเดชไม่ใช่ของเรา พระเดชมาที่ตำแหน่ง เป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดก็มีพระเดชอยู่จำนวนหนึ่ง เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดก็มีพระเดชอยู่จำนวนหนึ่ง ท่านรองปลัดก็มีพระเดชกำหนดด้วย ปลัดก็มีพระเดชอำนาจทางด้านงบประมาณ อำนาจสั่งการต่างๆ พระเดชมันติดอยู่กับตำแหน่ง มันไม่ได้ติดอยู่กับตัวเรา ตอนชี 22 พระเดชหมี่มาเลย เยอะแยะไปหมด แต่ตอนนี้ไม่มีแล้วพระเดชจะสั่งอะไร อำนาจหมดแล้ว เพราะอำนาจมันติดอยู่กับตำแหน่ง คนอื่นเขานั่งแทนแล้ว

พระคุณจะเป็นของเราเลย เพราะเราสร้าง เราพัฒนาเป็นของเรา ล้วนๆ วันนี้คุณเชิญผมมาบรรยาย เพราะว่าผมมีพระคุณ หมายความว่า มีคุณวุฒิพอที่จะพูดเรื่องนี้ มีคุณสมบัติที่เป็นคุณทั้งหลาย ทำให้เราอยู่ได้ในสังคมนี้ ทำให้คนเขารักเราชอบเรา แต่พระเดชไม่ใช่ ฉะนั้น สิ่งที่ดีติดอยู่กับตำแหน่งเวลาใช้ให้ระวัง ถ้ายึดติดมาไว้กับตัวเมื่อไหร่ เราตกเป็นทาสมัน

ข้อที่ 6 ตะปะ คือความปรารถนาอย่างแรงกล้า หรือแรงบันดาลใจ หรือเจตนารมณ์

ท่านพระราชธรรมนิเทศ แปลคำว่า ตะปะ ว่าคือความปรารถนาอย่างแรงกล้า หรือแรงบันดาลใจ หรือเจตนารมณ์ ที่จะขจัดกิเลส ตัณหา ความเพียรทั้งหลาย ที่จะปฏิบัติธรรม ฉะนั้น พวกคุณจะปฏิบัติ

ทศพิธราชธรรมจะต้องมีตะปะในใจก่อน คือความเพียรพยายามที่จะปฏิบัติให้ได้

ข้อ 7 อโงรณะ คือ ไมโงรณ

พระเจ้าอยู่หัวฯ ไม่เคยโงรณเลย ทรงมีโมโหบ้าง บางทีเราถวายงานไม่ทันพระทัยก็ดูเอา ทำอะไรผิดนิดๆ หน่อยๆ ท่านก็ดูเอา แต่เวลาคุณทรงดูด้วยความเมตตา พอคุณเสร็จปีก็จะทรงสอนอธิบาย เวลาโดนคุณเราน้ำจ้อยหน่อย เดี่ยวก็ควักกระเป๋าแจกพระ 1 องค์ ให้พระปลอบใจ ถ้าอยากรู้ว่าผมถูกคุณกี่ครั้ง จะเอาคุณพระให้ดู คุณบ่อเริ่มเลย 20 กว่าปี ก็ต้องพลาดบ้าง เป็นเรื่องธรรมดา

พระเจ้าอยู่หัวฯ คุณแล้วเราได้กำไร

ผมขอบนะ พระเจ้าอยู่หัวฯ คุณ คุณ แล้วเกิดกำไร เพราะคุณแล้วทรงสอนต่ออธิบายต่อได้กำไรมหาศาลเลย เพราะท่านทำด้วยความเมตตา แต่ถ้าโงรณนี้ไปเลย ลองสังเกตผู้ใหญ่ในบ้านเมือง บางทีไม่มีเรื่องอะไรที่มันจะเลวร้ายนักหรอก ถ้าเราควบคุมสติของเราได้ ยับยั้งสติของเราได้ เวลาโงรณปี มันผลัดกันให้กาย วาจาทำไม่ได้ออกไป ที่ไม่มีเรื่องก็เลยมีเรื่องบานปลายกันไปใหญ่ ไม่คุ้มหรอก หยุคชะเถอะ บางครั้งเวลาก็ช่วยแก้ไข

เจอวิกฤตให้มีสติ

ผมมีประสบการณ์จะเล่าให้ฟัง คือถ้าเราเห็นว่ามันจะเกิดวิกฤตแน่ เทียนนี้ ให้หยุคเบรกไว้ก่อน จอดรถก่อน จอดรถคือจอดตัวเอง หยุคไว้ก่อน แล้วเชื้อใหม่ 80 % เหตุการณ์วิกฤตในชีวิตเรานี้ ชีวิตราชการนะ ชีวิต

ส่วนตัวไม่มีอะไรวิกฤต เวลามันช่วยแก้ไขเองนะ ก็ผ่านพ้นไปแล้ว ไม่เห็นมีอะไร แต่ถ้าเราลืมนสติ ตระหนกตกใจ กระโดดเข้าไป เสร็จเลย มันเหมือนวัวพันหลัก บางคนเด็กมารายงานอาจารย์ครับ แย่แล้ว เดี่ยวก่อน นิ่งนิ่งๆ สะกดอารมณ์ ค่อยๆ รายงาน เหตุการณ์ไม่ซีเรียส มีทางแก้ไข เหน็ดหาทางแก้ไขได้ตลอดเวลา อโงรณะเป็นคุณสมบัติของผู้นำ

ข้อที่ 8 คือขันติ

ผู้นำที่ดีจะขาดไม่ได้ จะต้องมีความขันติต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวเรา บางทีเราเห็นอะไรๆ ไม่สบายสบายเลยเพราะเราอารมณ์เสีย เห็นอะไรงุ่นง่านไปหมด ต้องฝึกขันติให้อยู่ในใจ แล้วจะรู้สึกซาเย็นกับภาพเครื่องรับนี้ ยิ่งอายุมากยิ่งสังเกตเห็นชัดเจน ไม่มีโงรณ ไม่มีจิตใจ มันนิ่งไปหมด

ความนิ่งเป็นสิ่งสำคัญ

ไปเที่ยวกับเพื่อน เวลาเที่ยวป่าเที่ยวดง มันก็มีความผิดพลาด มี accident เพื่อนที่ไปเที่ยวด้วยกันบอกว่าสังเกตผมถึงได้รู้ว่าคนเป็นใหญ่ นั้นมีลักษณะยังไง ขอโทษนะ เขาพูดเอง ไม่ใช่พูดเป็นใหญ่อะไรหรอก มันเคยเป็นเท่านั้น แต่มันเป็นแล้ว เขาบอกเห็นเวลาที่มีอะไรเกิดขึ้น เห็นแฉ่ง

เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ ตอนตีสอง ตั้งแคมป์อยู่ในป่าที่แก่งกระจาน เกิดเสียงดังสนั่นป่าเพราะต้นไม้ทั้งต้น โคนลงทับเต็นท์แตกเลย ทุกคนตื่นตระหนก แผลร้อง ผมบอกว่าเดี๋ยวก่อน แล้วค่อยๆ เฟ่งมองเข้าไปว่าไม่อยู่ในสภาพไหน ผมนิ่งเพราะชินตั้งแต่อยู่ในป่า 14 ปี ที่ถูก ผกค. ล้อมไว้

บางทีมีเสียงปืนใหญ่ดังทั้งคืน เฮลิคอปเตอร์ตกที่บ้านไร่ อุทัยธานีกับพี่เสื่อ พิจิตร โคนมาจนนิ่งแล้ว พวกเพื่อนงง พอเรานั่งปี๊บ ที่เหลือก็นั่งตาม แล้ว ค่อยๆ คู้ๆ เฉชะบุญมีคนนอนอยู่ในนั้นคนเดียว ไปนอนตรงมุมก็เลยไม่ เป็นไร ถ้าตกใจไปเหยียบ มันอาจจะเลื่อนทับเอาก็ได้

พระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงนั่งต่อทุกสิ่ง

ฉะนั้น ความนิ่งเป็นสิ่งสำคัญ การเป็นผู้นำที่ดีนั้นให้นิ่งต่อทุกสิ่ง ทุกอย่าง ไม่ยินดียินร้าย แม้แต่ประโยชน์ที่จะเอ่ยขึ้นมา ความนิ่ง ไม่ยินดียิน ร้าย วางเฉย เป็นคุณสมบัติของผู้นำ

พระเจ้าอยู่หัวฯ ขณะทรงประทับอยู่ที่ยะลาเมื่อหลายปีก่อน เกิด ระเบิดขึ้นที่มูมสนาม ทุกคนตื่นตระหนกกันหมดเลยและก็ลุกขึ้นยืน พระองค์ฯ ทรงประทับเฉยกับเหตุการณ์ระเบิดต่อหน้าพระพักตร์ ใน ระหว่างตามเสด็จฯ ผมเห็นว่าพระองค์ฯ ทรงนิ่งมาก ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น จะนิ่ง จะไม่ตระหนกตกใจ ยิ่งสติอยู่กับตัวตลอด นี่ลักษณะผู้นำที่สมบูรณ์ ต้องมีตัวนี้ หลายคนหลุกหลิกๆ ไม่นิ่งๆ เป็นใหญ่ลำบาก ขอเรียนตามตรง ฉะนั้น อโกรธะ ขันติ ความอดทนต้องมี

ข้อที่ 9 อวิหิงสา คือการไม่เบียดเบียน

มีผู้ใหญ่บางคนใช้ลูกน้องทำไอ้โน่น ไอ้นี้ เบียดเบียนทรัพยากร เบียดเบียนคน เบียดเบียนสังคม มันเปล่าประโยชน์และเป็นทุกข์ด้วย ทุกข์ กับเราและทุกข์กับคนอื่นด้วย เพราะฉะนั้น ผู้นำที่ดีนั้นเบียดเบียนไม่ได้

ข้อที่ 10 อวิโรธนะ อวิโรธนัง คือไม่พลาดในธรรม และปฏิบัติจน เป็นนิสัย

พระท่านมีคำที่แยบยลคือ ให้ปฏิบัติธรรมจนกลายเป็นนิสัยส่วน หนึ่งของเรา ระหว่างที่เราไม่รู้หรือกว่าปฏิบัติศีลข้อไหน? ฉะนั้นจะปฏิบัติ ศีลข้อ 5 ข้อ 3 ข้อ 4 ถ้าปฏิบัติจนเป็นนิสัยของเราแล้ว จะปฏิบัติได้ดีตลอด อยากรจะให้ศีล 5 อยู่ตลอดเวลา ไม่ฆ่า ไม่โกหก ฯลฯ จนเป็นส่วนหนึ่ง ของตัวเอง

ทศพิชราชธรรมปฏิบัติได้ไม่ยาก ถ้าฝึกให้เคยชิน

ทศพิชราชธรรม 10 ข้อนี้ยากไหม? ผมว่าไม่ยากแต่ว่าความดี เหมือนกับกีฬา ต้องฝึก การให้ต้องฝึก การให้เงินเคยชินกับการให้ ฝึกทำ ที่ละเล็กทีละน้อย พอนึกอยากจะทำมาแล้ว หยุด Break ชะหน่อย เราก็ไว้ ชีวิตหนึ่งแล้ว อย่างนี้เป็นต้น

ตามรอยพระยุคลบาท

ผมรับรองได้ว่า เมื่อเราเดินตามรอยพระยุคลบาทแล้ว ผู้คนจะรัก ชอบ นับถือ เขาอาจจะไม่กลัวเรา ความกลัวเป็นความน่ารังเกียจด้วยซ้ำไป คุณไปเที่ยวกับผมก็ได้ ไปเที่ยวเกาะหาดทรายดำ ชาวบ้านเห็นบอก อาจารย์มาแล้ว เข้ามามากอด ตัวผมเปียกน้ำ เพราะเพิ่งขึ้นจากทะเลมาใหม่ๆ ตัวเหม็นตั้งแต่ท่ามกลางความเหม็น มันมีความรู้สึก ความสัมพันธ์ของ จิตใจ มันกลมหมด ไม่ว่าจะกลิ่นเหม็นอะไร ไม่มีผลกับเรา ชาวบ้านจับปู

มาได้ตัวหนึ่งเป็นอาหารมือนั้นของเขา ยังต้มให้เรากินได้ เอาไปขายเขาก็ได้เงินหลายสตางค์ เราได้ถึงประทับใจเหล่านี้ไม่ดีกว่าหรือ

ผู้นำต้องมีความพอดี ความพอเพียง

พระองค์ฯ ทรงรับสั่งผู้นำต้องยึดความพอดี เศรษฐกิจพอเพียง แต่พิจารณาแล้วไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงอย่างเดียว มันต้องสังคมพอเพียง การเมืองพอเพียง ทุกอย่างต้องพอเพียงหมด มัชฌิมาคือความพอดี

การมีความพอเพียง การเมืองบางทีก็ทำล้นเกินไป วันดีคืนดีลุกขึ้นมาเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดในโลก ผมเคยสอนทฤษฎีการเมืองที่ธรรมศาสตร์ 6-7 ปี ที่จุฬาฯ 2 ปี ผมไม่เคยเห็นรัฐธรรมนูญที่ไหนดีเท่าประเทศไทย แต่เวลาใช้เป็นอย่างไรร? ทะเลาะกัน มันออกแบบดิ้นรนเคลื่อนไปไม่ได้ ถ่วงอำนาจเสียจนกระทั่งอยู่หนึ่งกับที่เลย ทุกคนมีอำนาจหมด แล้วต่างฝ่ายออกมาใช้อำนาจกันหมด ตอนนั้นเราทักท้วงแล้วแต่ถูกหาว่าเป็นเต่าล้านปี

อาจารย์สอนรัฐธรรมนูญจากฝรั่งเศสมาหา เป็น Top 10 ของโลก มาเที่ยวเมืองไทย มาขอรัฐธรรมนูญไทย เขาเอาไปอ่านบอกไม่นึกฝันว่าประเทศเล็ก ๆ ของ You จะรุดหน้าประชาธิปไตยไปถึงเพียงนี้ คนฝรั่งเศสยังไม่กล้าเขียนอย่างนี้เลย แล้วมันใจหรือว่ามันใช้ได้ บอกยังไม่รู้เลย ก็รอ ๆ กันอยู่นี้ คุณหิบบมาตราไหนขึ้นมาต้องส่งตุลาการรัฐธรรมนูญตีความ ก็แสดงว่าไม่รู้เรื่อง ถ้ารู้เรื่องก็ไม่ต้องตีความใช่ไหม? ของดีประเสริฐเลิศเลออย่างไรก็ตาม ถ้าหากคนใช้ไม่ได้เรียนรู้ที่จะใช้ ของดีนั้นไม่ Work หรือ

เมื่อรู้แล้วทุกอย่างก็ง่าย

ผมนั่งใน Cockpit 747 เยี่ยมที่สุด ทันสมัยที่สุด กัปตันบอกอาจารย์ไปฝึกบิน เข้าไปนั่งเหมือนหมาตัวหนึ่งจริงๆ ปฏิญญาไม่ได้ช่วยอะไรเลย แหงนขึ้นไปข้างบนมีประมาณ 60 สวิตช์ ข้างล่างประมาณ 30 สวิตช์ ข้างใต้คล้ายมีครีซ มีเบรก เป็นคันบังคับแทนหาง เวลาบินอยู่กลางอากาศ เอาไว้บังคับเลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวา แต่ถ้าอยู่กับพื้นแล้วเหยียบไปคือเบรก แล้วถ้าอยู่บนพื้นเลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวาจะอยู่ข้างประตู มีหลุมโผล่มาคืบเดียว

เชื้อ ไหม 747 จะเลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวาอยู่ข้างประตู ค่อยๆ เรียนรู้ไปที่ละขั้นๆ รู้ Function เปิด Flash ตรงนี้ตอนขึ้น เปิด Flash 6,000 รอบ เขาบอก V 1 อาจารย์ดึงขึ้นเลย ก็บินขึ้นไปทันที หลังจากรู้แล้ว อันนี้สำคัญ พอรู้แล้วอะไรมันง่ายไปหมด เหลือปุ่มเดียว พอบินขึ้นเสร็จ สับ Auto เสร็จ ฟังหอกการบินมันส่ง You ไปที่ 6801 มีปุ่มกด 6801 เดี่ยวบอกไป 7326 แค่นั้น

ก่อนบรรลุมันยุ่งยาก พอบรรลุธรรมแล้วง่าย พอไปถึงแก่นสารแล้ว มันเหลือของธรรมดาสามัญที่สุด อันนี้เป็นของสำคัญ

รู้จักสามัคคีและเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

ผมเห็นภาคใต้ ท่านบอกว่าเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา แปลว่าอะไร รู้รักสามัคคีแปลว่าอะไร ความจริงเหมือนกันเลย พระองค์ฯ ทรงอัจฉริยะมาก ท่านบอกทำง่ายๆ คือลองผ่าตัดประโยคนี้ ได้คำว่า รู้รักสามัคคี

การเป็นผู้นำจะทำอะไรต้องรู้ก่อน รู้ต้นเหตุ รู้ปลายเหตุ รู้ทางแก้ ถ้ารู้เฉยๆ มีประโยชน์อะไรไหม? ถามอะไรรู้หมด ตอบได้หมด แต่ไม่ทำอะไรเลย นั่งอยู่เฉยๆ ไม่มีประโยชน์ ต้องลงมือทำ ต้องลงมือปฏิบัติ ประโยชน์จึงจะเกิดขึ้น

“รัก”

การทำหรือการปฏิบัตินั้น ต้องมีพลังผลักดันอยู่ตลอดเวลา ไม่มีพลังอะไรจะเหนือไปกว่าพลังของความรัก เรียกว่าความรัก ความเมตตา ความหมายมันเหมือนกัน ต้องมีพลังตัวนี้ผลักดันออกมาอยากให้เราปฏิบัติอยากแก้ไขปัญหา เรารู้ทางแก้ทางออกทั้งหมด ถ้าปราศจากพลังตัวนี้ก็นั่งหงอยอยู่คนเดียว รู้หมด ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด นั่งอยู่อย่างนั้น ผู้นำที่ดีต้องมีพลังอยู่ตลอดเวลา ขาดพลังเมื่อไหร่จบ

วันหนึ่งเดียวพระอาทิตย์ก็ขึ้น เย็นพระอาทิตย์ก็ตก วันๆ ก็ผ่านไป 67 ปีแล้ว เป็นช่วงสุดท้ายของชีวิต เมื่อวานฟังธรรมมะสนุกมากที่ธรรมศาสตร์ หลวงพ่ออายุ 92 ปี ไม่สอนอะไร สอนธรรมมะ สอนธรรมชาติ คนที่นั่งฟังอยู่นี้รอความตายทั้งสิ้น อาตมาก็เหมือนกัน รอแล้วรออีกมันก็ไม่ตายสักที 92 ปีแล้ว พวกโยมก็เหมือนกัน มันก็ตามกันไปอย่างนี้ เอาอะไรกันหนักหนา เป็นความจริงไม่มีเกิดก็ไม่มีการตาย เกิดปีความตายมันรออยู่ข้างหน้า เมื่อไหร่เท่านั้นแหละ

“สามัคคี”

พอเราทำใจยอมรับได้จะไม่กลัวอะไรเลย มาถึงเมื่อไหร่ก็เมื่อนั้น แต่รู้เสร็จต้องมีแรงกระตุ้นความรัก ความสนใจ ถ้าเรารู้บรรลุลหรรณมด มีพลังสูง ความรักความเมตตา นั่งทำงาน 24 ชั่วโมง นั่งทำอยู่คนเดียว ผู้ว่าราชการจังหวัดนั่งทำงานอยู่คนเดียว ทั้งจังหวัดไม่มีใครทำงานเลย ไหวไหม? แค่ไม่มีอักษรเลขหน้าห้องก็เสร็จแล้ว ไม่รู้จะไปสั่งใคร เบอร์โทรศัพท์ยังจำไม่ได้เลย ยิ่งเป็นใหญ่สมองยิ่งหด ขนาดเรียกเลขมาอยู่หน้าห้อง หน้าโต๊ะแล้ว เรียกมาทำไมนี่ ลืมไปแล้ว ต้องฝึก เผลอเมื่อไหร่เสื่อมเมื่อนั้น ยิ่งใช้คนเยอะ คนอื่นคิดแทนทำแทนหมด สมองฝ่อเลย ร่างกายต้องฝึกทุกชิ้นส่วน ฉะนั้น ต้องชักชวนกันทำ อย่าทำคนเดียว ทำร่วมกัน เรียกว่าสามัคคี

ความสามัคคีต้องชักชวนกันทำ เป็น Team - work ทุกตำแหน่งมีหน้าที่หมด ทุกตำแหน่งสำคัญหมด หน้าห้องหายไปเราก็แย่แล้ว แพ้ก็อยู่กับเขา สมมุคณ์ก็อยู่กับเขา อะไรก็อยู่กับเขา ตอนเที่ยงภารโรงไม่เดินไปซื้อข้าวให้เรากิน เราจะตะเกียกตะกายไปซื้อเองหรือไม่

“เข้าใจ” = “รู้”

พอเกิดเหตุภาคใต้ ก็ทรงสอนเหมือนทางเดียวกัน เริ่มต้นต้องเข้าใจว่าปัญหาที่เกิดขึ้นขณะนั้นนั้น เรากำลังมีการกิจกับคนลักษณะไหน? ประเภทไหน? วัฒนธรรม ศาสนาเขาเป็นอย่างไร? เขาสอนอะไร? วัฒนธรรม ความคิดพื้นบ้านเขาเป็นอะไร? ประวัติศาสตร์ตอนนี้มันเกิดขึ้นมาอย่างไร? แบ่งแยกดินแดนหรืออะไร? นี่คือการเข้าใจ ต้องเข้าใจก่อน

แล้วไม่ใช่เข้าใจเขาอย่างเดียว ต้องเข้าใจสถานะของเราด้วยว่าเป็นอย่างไร? กองกำลังของเขาเป็นอย่างไร? ภารกิจตัวบุคคลถูกวางไว้อย่างถูกต้องไหม? กระบวนการ ทบวง กรมต่างๆ

เข้าใจหรือรู้ต้องมาก่อน ต้องรอบรู้จริงๆ ผมบรรยายไล่ดือนพวกผู้นำมุสลิม พอประเมินผลเขาให้เลิศเลย ผมเผชิญโชคติดตอนอยู่ฝรั่งเศสไปเลือกเรียนวิชาอิสลาม เพราะอยากรู้ ไม่นึกเลยว่าอีก 40 ปีจะได้ใช้ประโยชน์ เพราะอย่างน้อย Basic ของอิสลามเรารู้ เราพูดภาษาเดียวกับเขาไปชี้แนะ ชี้จุดได้ อัลเลาะห์สอนอะไร? เขาก็งงเหมือนกัน ทำไมเรารู้แต่ก็ใช้ประโยชน์

“เข้าถึง”

พอเข้าใจแล้ว เราก็พร้อมจะเข้าถึงเขา แล้วทำให้เขาอยากเข้าถึงเราด้วย ยังไม่เข้าใจกันหลายคน นึกว่าเราจะต้องเข้าถึงเขาอย่างเดียว ถ้า Action มี One Way เฉยๆ ขอเรียนเลยว่า ถ้าพวกเราไม่สามารถทำให้ได้ถึงขนาดว่าประชาชนอยากจะมาหาเราด้วย เข้าถึงเราด้วย จะไม่มีทางชนะเลย

เพราะฉะนั้น เข้าถึงต้อง 2 ทางคือ เราเข้าถึงเขา เขาอยากเข้าถึงเรา พอเราเข้าใจซึ่งกันและกัน เราต่างฝ่ายต่างอยากเข้าถึงกัน มันก็เข้าไปสู่ขบวนการพัฒนา ซึ่งโครงการพัฒนา กิจกรรมพัฒนาที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่บนรากฐานของความต้องการ ทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่เป็นการยึดเยียดเข้าไป

รัฐมีจุดอ่อนอย่างหนึ่ง คือชอบคิดโครงการขึ้นมา แล้วยึดโครงการเข้าไป มันถึงได้พัง ความจริงตอนนี้ต้องตกลงกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา คือเป็นกิจกรรมที่ตกลงกันทั้งสองฝ่าย บนฐานของความเข้าใจ

ซึ่งกันและกัน หลังจากเข้าไปอยู่ที่นาแก 3-4 ปี เผลอปีปียังกัน เดินเข้าไปบ้านคองหมู ชาวบ้านนั่งก้มหน้าไม่ยอมพูดกับเรา เป็นศัตรูกันโดยสิ้นเชิงแต่เชื่อไหม? ทำงานไปสักพัก วันหนึ่งมีชาวบ้านคนหนึ่งเดินผ่านรถที่เราจอดอยู่ เอาซองบุหรี่มากำๆ โยนใส่รถ เราก็สังเกต ทำอะไร? เพราะตอนนั้นเรากลับ พอเอาซองมาคลี่ดู “อย่าไปเส้นทางนั้นนะเขาซุ่มอยู่ ดักยิงอยู่” วันนั้นผมบอกว่าชนะแล้ว เขาเข้าถึงเราแล้ว ต่อจากนั้นปลอดภัยตลอด การข่าวไม่ต้องหาเลย อยู่ที่ไหนชาวบ้านมาจัดเส้นทางให้เสร็จ อาจารย์มันมีทางเดียวมันต้องไปทางนี้ ไม่ใช่ไป อาจารย์รีบหรือเปล่า ไม่รีบใช้ไหม? เดี่ยวรอเวลาโรงเรียนเลิกก่อน พอลูกเลิกเรียนผมขึ้นรถอาจารย์ รถกระบะไปด้วยกัน พวกนั้นจะไม่กล้าซัด ลูกหลานนั่งเต็มรถอย่างนี้ วันนั้นผมบอกชนะแล้ว ต่างฝ่ายต่างเดินเข้าหากัน การมอบตัวเกิดขึ้นในโครงการมากที่สุดแล้ว

ผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์อยู่ตลอดเวลา

ผู้นำจะต้องคิด ที่บอกว่าต้องมี Vision วิสัยทัศน์มันต้องสร้างอยู่ตลอดเวลา ไม่ใช่วางเสร็จแล้วจบ นั่งเอื่อยเฉื่อย ทุกชั่วโมงคุณต้องสร้าง Vision ให้เกิดขึ้นมาได้

การเข้าถึงกันช่วยแก้ปัญหาได้

ผมอยู่ที่นาแก ไทยมาไทย ยิงหัวกันเลย ลองมานั่งคิดดู มันยังโดนคนทุกที เห็นชาวบ้านเป็นมาเลเรีย เดินสั้นมาหาหมอทหาร หมอทหารจ่ายยาชุดหนึ่ง 24 เม็ด เชื่อหรือไม่? ขอบใจสักคำก็ไม่มี แต่เขามา

ด้วยความจำเป็น มาเลเซียมันจับอยู่ คว่ายาบีบเดินเข้าป่าไปเลย เก็บไว้กิน
ครั้งหนึ่ง อีกครั้งหนึ่งเข้าป่า พวกนี้แนวร่วมทั้งนั้น ญาติอยู่ในป่า

เรามาบังคับสักพัก บอกหมอห้ามจ่ายยาเป็นชุด ต่อไปให้จ่ายยาที
ละเม็ด หมอค่าผมว่าวิชาชีพหมอที่ไหนจ่ายยาทีละเม็ด ยาชุดมันต้องจ่าย
เป็นชุด บอกว่าไม่ได้ ผมเป็นเลขาแม่ทัพ ผมสั่งหมคให้จ่ายทีละเม็ด แล้ว
ตอนหลังผมจะอธิบายเอง คิดคุณะทุกๆ 4 ชั่วโมง คนนั้นต้องกลับมา ยา
มาเลเซียมันคุมได้ 4 ชั่วโมง ไม่เช่นนั้นมันสั้น ปวดหัว ตัวร้อนอีก ให้ยาเม็ด
แรก เลียงกันใหญ่ทำไมทุกทีได้ยาเป็นชุด ตอนนีมาเป็นเม็ด บอกไม่รู้
ตอนนี้เขาสั่งให้แจกเป็นเม็ด คว่ายาไปอีก 4 ชั่วโมงมาอีกแล้ว ได้เม็ดที่ 2
ไป เม็ดที่ 3 บอกอย่าเพิ่งไป กินน้ำก่อน เดี่ยวค่อยกลับ เริ่มนั่ง เม็ด 4 - 5
เริ่มคุยกัน พอเม็ดที่ 10 ก็เริ่มสนทนารู้ปัญหา เข้าถึงกันแล้ว ผ่านยาทีละเม็ด
เจอเรา 24 ชั่วโมง แทนที่เจอคนเดียวแล้วเอาเข้าไป 24 เม็ด นี่คือตัวอย่าง

“พัฒนา”

ทุกสิ่งทุกอย่างถ้ารู้จักใช้จะเกิดผลมหาศาล สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
มาถึงบอกเดี๋ยววันนี้ไปเที่ยวกัน พอรับสั่งบอกไปเที่ยวเราก็อใจหาย วันนี้
เหงื่อท่วมอีกแล้ว ทรงบอกว่าวันนี้เราจะเล่นเกมธรรมสู้อบธรรม เสร็จ
แล้วประทับรถออกจากสวนจิตร ไปศูนย์วิจัยที่บึงมัทกะสัน พอไปถึงที่นั่น
เป็นที่น้ำเน่าเหม็นหึ่ง

พระองค์ฯ ถามว่าน้ำกำลังเน่าอยู่นี้ ธรรมมะหรืออธรรม ตอบว่า
อธรรม ผักตบชวาขึ้นเต็มหมด ถามอีกว่า ผักตบชวาเนี่ย ธรรมมะหรืออธรรม
ตอบว่าก็เป็นอธรรมเหมือนกัน เอาละจับมันสู้กัน อธรรมสู้อบธรรม ตอน

แรกนี้กว่าทอดพระเนตรหนังจีนมากเกินไป ความจริงทรงอุปมาอุปมัย
ทรงเป็นนักปรัชญาด้วย แต่ตัวนี้ต้องเอาปัญญาเข้ามาให้เหมือนยาที่แจก

วิธีกำจัดผักตบชวา

ต้องมีการบริหารจัดการ แทนที่จะให้ผักตบชวาขึ้นเต็มพื้นน้ำ เอา
มารวบใช้ไม้ไผ่มาประกบเป็นร่องๆ ไป เปิดที่ว่างให้ผิวน้ำมันโดน
แสงแดด โคนลม บรรจ้ออกซิเจนในอากาศลงมา พอน้ำไหลผ่าน
ระยะทางปลายถนนพญาไท ไปสุดดินแดงมักกะสัน ประมาณ 1 กิโลเมตร
น้ำผ่านแปลงผักตบชวาๆ ก็ดูซึมเอาโลหะหนักเข้าไปและ Clear น้ำไป
ด้วย ปราบกว่าพอไปถึงปลายทางน้ำมีมาตรฐานที่สิ่งมีชีวิตอยู่ได้ ปลาเต็ม
ปลุกผักบุงได้

นี่คือวิธีการมองของผู้ที่มีปัญญา ถ้าเราดูน้ำเน่า เรามักนึกถึง
โครงการบำบัดน้ำเสีย ก็พันล้านก็ไม่รู้ ก่อนที่จะไปนึกถึงไอ้ปูน ไอ้สี มอง
หาของรอบ ๆ ก่อน แล้วสติปัญญาจะแสดงให้เห็นว่ามีความเป็นผู้นำสูงส่ง
หรือไม่ สามารถจะว่าผสมผสานสิ่งที่อยู่รอบตัวออกมาให้เกิดผลที่เป็น
ประโยชน์ได้อย่างไร? เป็นศิลปะชั้นสูง

ตลอดระยะเวลา 25 ปี ที่ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
จะพบภาพผู้นำอยู่ตลอดเวลา ดินพังทลาย นักวิชาการบอกต้องทำ
Terrace การทำ Terrace ต้องมีรถแทรกเตอร์ ต้องใช้พลังงานน้ำมัน พอ
พระองค์ฯ มอง ให้ไปเอาหญ้าแฝกมาปลูกเป็นแนว พอดินชะล้างมากอง
อยู่เดี๋ยวก็เป็น Terrace ธรรมชาติเกิดขึ้นเอง อาจจะใช้เวลานานนิด แต่
ไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไร เป็นธรรมมะ

ต้นไม้เกาะกลางถนน

สายไฟอยู่ข้างบน ก็เอาต้นไม้ประเภทโตถึงสายไฟมาปลูกอยู่ตลอดเวลาเดี๋ยวมันก็ขึ้นไปทะเลาะกับสายไฟ ทำไมต้นไม้มีตั้งเยอะแยะเลือกให้ถูกไม่ได้หรือ ปลายวังมะนาวจะไปหัวหิน เอาต้นสักมาปลูกในร่องน้ำ กลางถนน 2 หมื่นกว่าต้น ต้นสักเป็นไม้คอนมาปลูกในร่องน้ำ แล้วห่างกันนิดเดียว ไม้สักเป็นไม้ใหญ่ 40 ปี ต้นเป็นแสน มันมีโอกาสโตถึง 40 ปีไหม? บอกให้รีบขุดไปปลูกที่อื่น จะได้ป่าสักขนาดใหญ่ ก็คือแพง ทหารช่างก็อยู่ตรงนี้ เอาทหารช่างมาขุดไปปลูกในภูเขา

การปลูกต้นไม้กลางถนน วัตถุประสงค์คืออะไร? ต้องรู้ภารกิจของต้นไม้ที่อยู่กลางถนนก่อนว่าภารกิจคืออะไร?

ประการแรก ไม่อยากให้แสงไฟอีกข้างหนึ่งส่องตา ด้วยขั้วรถแสงไฟผ่านต้นไม้แว็บๆ ยิ่งทรมาณตาหนักขึ้นไปอีก

ประการที่ 2 เกิดรถจะแลลบลลงข้างทางนั้น จะได้เป็นตัวเบรกไม่ให้ข้ามไปทำร้ายผู้อื่นเขา ถามจริงๆ พุ่มเข็มกับต้นสัก ถ้าคุณขับรถคุณ จะเลือกเบรกกับอะไร? อยากเบรกกับต้นสักหรือ ตัดมาต่อโลงได้

ผู้นำต้องทำเป็นตัวอย่างที่ดี

จังหวัดสุพรรณ คุณบรรหารมีพุ่มเข็มตัดเรียบ ตัวอย่างดีๆ ในจังหวัดสุพรรณนี้พบมาก ทำไมทำได้แต่จังหวัดอื่นทำไม่ได้ ต้องมีผู้นำอย่างนั้นใช่ไหม? ได้ข่าวเมื่อวานคุณบรรหารลงจากรถ ถูกรรไกรคอยตัดเองเลย พอเห็นหัวหน้าทำ ลูกน้องก็ต้องลงมือทำ

ขอให้มองพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นแบบอย่าง

หัวหน้าต้องลงมือทำก่อน จะทุกข์ก็ต้องทุกข์ก่อน จะสุขก็ต้องสุขก่อน ฉันทัดฉันนั้น พระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จฯนำตลอด งานทุกอย่างพระองค์ฯ ทรงเป็นผู้นำตลอด

พวกเราชอบเห็นพระเจ้าอยู่หัวฯ เห็นทีไรก็ชื่นใจทุกที แต่ต่อไปนี้ผมอยากฝากไว้ให้มองพระเจ้าอยู่หัวฯ อย่าเห็นเฉยๆ พยายามมองแล้วดูซิ พระองค์ท่านสี่อะไรออกมา ท่านสอนอะไร? พยายามเข้าใจในสิ่งที่ทรงปฏิบัติ แสดงให้เราเห็นอยู่ทุกเมื่อ อย่าเพียงได้ยินเฉยๆ ชอบได้ยินพระเจ้าอยู่หัวฯ วันที่ 4 เริ่มจับกลุ่มกันแล้ว ปีนี้ใครจะโดน ไซ้หรือเปล่า? เอาสนุกไว้ก่อน ผมขอให้ฟังพระเจ้าอยู่หัวฯ ทุกวันพระราชกระแสพระราชดำรัส ผ่านตา ข้อมเขียน ทีวีออกมา ฟังแล้วจะได้บทเรียนมากมาย มหาศาล เรียนแบบไม่ต้องเรียน มันซึมซับเข้าไปเอง แต่ถ้าให้ผ่านไปเฉยๆ ผ่านตา ผ่านหูโดยไม่เก็บอะไรไว้ เราก็ได้ความสุขประเดี๋ยวประด๋าวไปเท่านั้นเอง

ของขวัญพระราชทาน

พวกเราอยากได้ของขวัญพระราชทานหรือไม่ จะอัญเชิญของขวัญพระราชทานมามอบให้หน่อยๆ ทั้งหลาย เพราะรุ่นที่แล้วก็มอบให้รุ่นนี้เดี๋ยวจะน้อยเนื้อต่ำใจ เอาของขวัญไว้สู้กับวิกฤต ในขณะที่รับราชการหรือไม่รับราชการก็แล้วแต่ ชีวิตไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ เดี่ยวทุกข์ เดี่ยวสุข จะเจอกันไปอย่างนี้

ผมจะนำคำสอนที่ท่านสอนแล้ว จำไว้ให้มันใช้เป็นอาวุธสู้กับวิกฤต คือวันหนึ่งผมหมดอะไรตายอยาก นั่งคอตกเพราะทำงานชิ้นหนึ่งไม่สำเร็จ ทำยังไงก็คิดไม่ออก พระเจ้าอยู่หัวฯ ถ้าจะพูดแบบสามัญคือ เป็นนายที่ดี ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกน้องจะอยู่ในสายพระเนตรหมด ทรงรู้หมดใครทุกข์ ใครสุข รู้หมด สังเกตเห็นหมด

วิธีปลอบของพระองค์ฯ เป็นเราถ้าเจอลูกน้อง ทุกข์ก็บอกว่าไง? เรื่องอะไร? เล่าให้ฟังหน่อย แต่พระองค์ฯ มาถึงบอกว่าให้ไปหาเหล็กมาให้ก้อนหนึ่ง ฉันอยากจะทำเหล็กนั้นมาตีมีดดาบสักเล่ม ถามว่าเหล็กอะไร? บอกเหล็กธรรมดา เอาขนาดไหน? 2 กิโลก็พอ ท่านถามว่าแพงไหม? เหล็กธรรมดา 1-2 กิโล ราคาที่ประมาณ 10-20 บาท เท่านั้น

พอซื้อเหล็กมาได้แล้ว จะตีมีดดาบ ต้องเอาเหล็กไปทำอะไร? ท่านถาม ต้องเอาไปเผาไฟ เผาไฟจนแดงโร้เลยใช่ไหม? บอกใช่ นี่ถ้าเราโดนเผาอย่างนี้ มันเจ็บปวดไหม? มันปวดแสบปวดร้อนแน่ซิเนะ ใช่ ทนไม่ไหว? เจียนตายแน่เลย ถามบอกเผาแดงโร้เสร็จแล้วต้องทำอะไร? เอาช้อนทุบตี

ท่านถามว่าถ้าเราถูกทุบถูกตีอย่างนั้น มันเจ็บไหม? เจ็บปวดไหม? ทรมานไหม? แล้วกว่าจะเป็นมีดดาบนั้น มันถูกเผาไฟกี่ครั้ง ถูกทุบกี่ครั้ง บอกก็ไม่รู้ เย็นมาก็เผาต่อ เหล็กเย็นก็เผาต่อ แดงโร้เสร็จทุบต่อ ซ้ำแล้ว ซ้ำอีก จนผลสุดท้ายเป็นมีดดาบ แยะเลยนะ ทรมานทรมาน แสบร้อน ปวดแสบปวดร้อน ชีวิตเจียนตายกว่าจะเป็นมีดดาบ

พอเป็นมีดดาบแล้วสวยไหม? พระองค์ถาม สวย ใช้ประโยชน์ได้ไหม? ได้แล้วใช้ไม่ตี มันบาดมือเราได้เช่นกัน เออ! แล้วนี่ถ้าเราทำด้ามสวย ๆ ทำฝักสวย ๆ ขึ้นมา มันราคา 10-20 บาทหรือเปล่า? เปล่าเลย เคยเห็นราคาเป็นหมื่นบาทก็มี บางคนประดับประดาสวยๆ เป็นแสนก็มี

จำไว้เนะ ใครผู้ใดก็ตามในชีวิตไม่เคยถูกเผา ถูกทุบ ทำงานใหญ่ให้กับแผ่นดินไม่ได้ แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปเลย เข้าใจความหมายนะ

ไม่มีอะไรง่ายในชีวิต

เพราะฉะนั้น ขอนำเอาคำสอนพระราชทานนี้มามอบให้ ถือเป็นของขวัญพระราชทาน เพราะเราก็ทำงานเป็นข้าราชการด้วยกัน ยามวิกฤตขึ้นมา เรากำลังถูกเผา ถูกทุบ แล้วจะต่อด้วยความรู้สึกส่วนตัวว่า เราเป็นมีดดาบเมื่อไหร่จะฟันให้เรียบเลย อันนี้โมโห โท โส นิ ด หน่อยตามวิสัยมนุษย์ เป็นมีดดาบเมื่อไหร่จะฟันให้เรียบ ตอนนี้ให้มันเป่าก่อน ให้มันทุบไปก่อน อดทนไว้ ไม่มีอะไรง่ายในชีวิต

